



Handläggare
Elin Hirschfeldt
Telefon: 08-50832711

Till
Utbildningsnämnden
2026-08-27

Krav på skadestånd för utlånade föremål

Beslut om anvisning

Förvaltningens förslag till beslut

1. Utbildningsnämnden godkänner utbildningsförvaltningens förslag till anvisning för krav på skadestånd för utlånade föremål.
2. Utbildningsnämnden ger utbildningsförvaltningen i uppdrag att vid behov besluta om mindre ändringar och revideringar i anvisningen.
3. Utbildningsnämnden upphäver gällande anvisningar, anvisning vid krav på ekonomisk ersättning för förkommen eller skadad digital enhet samt anvisning vid krav på ekonomisk ersättning för förkomna eller skadade medier, båda med dnr UTBF 7.2.1-4748/2021.

Sammanfattning

Utbildningsförvaltningen har genomfört en översyn av tidigare anvisningar för krav på ekonomisk ersättning avseende digitala enheter respektive medier. Översynen har resulterat i en ny, samlad anvisning för skadestånd vid förlust eller skada av utlånade föremål. Syftet med den nya anvisningen är att säkerställa en mer likvärdig, rättssäker och överskådlig hantering av skadeståndsanspråk inom förvaltningen.

Förvaltningen bedömer att den nya anvisningen ger bättre stöd till skolorna och stärker både rättssäkerheten och likvärdigheten i handläggningen.

Förvaltningen föreslår att utbildningsnämnden godkänner förslaget till anvisning. Nämnden föreslås också ge utbildningsförvaltningen i uppdrag att vid behov besluta om mindre ändringar och revideringar i anvisningen. Samtidigt föreslår förvaltningen att nämnden upphäver de tidigare två anvisningarna, ”anvisning vid krav på ekonomisk ersättning för förkommen eller skadad digital enhet” samt ”anvisning vid krav på ekonomisk ersättning för förkomna eller skadade medier”.

Bakgrund/Ärendet

Utbildningsnämnden beslutade den 17 februari 2022 om två separata anvisningar gällande krav på ekonomisk ersättning för skadade eller förkomna digitala enheter respektive medier. Sedan dess har behov uppmärksamrats av att uppdatera och förenkla anvisningarna. Under 2025–2026 har förvaltningen därför gjort en översyn av anvisningarna i syfte att vidareutveckla stödet till skolorna och säkerställa en mer enhetlig och rättssäker hantering i enlighet med skollagen (2010:800) och skadeståndslagen (1972:207), samt att tydliggöra ansvarsfördelningen mellan skola, elev och vårdnadshavare.

Den nu föreslagna anvisningen ersätter de tidigare dokumenten och omfattar samtliga typer av utlånade föremål inom skolans verksamhet, såsom digitala enheter, läromedel och biblioteksmedier.

Skolan ska enligt skollagen vara avgiftsfri. Samtidigt finns, enligt skadeståndsrättsliga principer, möjlighet att i vissa fall begära ersättning när utlånat material skadats eller förkommit. Den föreslagna anvisningen syftar till att tydliggöra förutsättningarna för detta. Anvisningen ger stöd för när och hur stadens skolor, i enlighet med skadeståndslagen (1972:207), kan gå vidare med skadeståndsanspråk vid skada på, eller förlust av, föremål som skolan lånat ut till elever.

Anvisningen tydliggör skolans ansvar vid utlåning, elevens ansvar för lånat material samt hur skadeståndsansvar ska bedömas i det enskilda fallet. Vidare beskrivs hur skadeståndskrav ska kommuniceras, hur betalning kan ske samt hur eventuella bestridanden ska hanteras. Utgångspunkten är att skadestånd ska fastställas genom dialog och överenskommelse, med hänsyn till elevens ålder, mognad och omständigheterna i det enskilda fallet (i enlighet med i 2 kap. 4 § skadeståndslagen).

Anvisningen riktar sig till rektorer och övriga skolledare samt till medarbetare som arbetar med ekonomiadministration respektive med utlåning av föremål, såsom IT-funktioner och skolbibliotekarier.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för stöd kring lärande och elevhälsa i samverkan med grundskoleavdelningen, gymnasieavdelningen, avdelningen för ekonomi och styrning samt avdelningen för utveckling och samordning. Dialog har förts med

juridiska avdelningen vid stadsledningskontoret, vars synpunkter har varit vägledande i arbetet.

Ärendet kommer att behandlas i samverkan med de fackliga organisationerna den 18 augusti 2026. Funktionshinderrådet kommer att få möjlighet att behandla ärendet vid sammanträdet den 19 augusti 2026.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen bedömer att den nya anvisningen innebär en tydlig förenkling genom att tidigare uppdelning i två dokument tas bort och ersätts av en samlad vägledning. Detta minskar risken för olika tolkningar och bidrar till en mer likvärdig tillämpning i stadens skolor.

Anvisningen har också anpassats till aktuell mall för styrdokument, vilket tydliggör ansvar, målgrupp samt process för uppföljning och revidering. Anvisningen kompletteras med stödmaterial såsom en mall för låneregler och dokumentation.

I den nya anvisningen har det tydliggjorts att ett skadeståndskrav är ett civilrättsligt anspråk och inte ett myndighetsbeslut. Detta innebär att skolan ska eftersträva dialog och överenskommelse med elev och vårdnadshavare, samt att krav inte får utformas på ett sätt som kan uppfattas som tvingande eller ligga till grund för indrivning eller inkasso. Förtydligandet stärker rättssäkerheten och minskar risken för felaktig hantering.

En tidigare riktlinje om att ersättningskrav gällande specifikt medier inte ska ske förrän tidigast årskurs 6, har ersatts med riktlinjen om att individuell bedömning ska gälla i alla enskilda fall, oavsett utlånat föremål. Förvaltningen bedömer att denna förändring bättre överensstämmer med skadeståndsrättsliga principer. Bedömningen ska, i enlighet med i 2 kap. 4 § skadeståndslagen, utgå från elevens ålder, utveckling och övriga omständigheter. Anvisningen betonar också tydligare möjligheten att jämka skadeståndet om det framstår som oskäligt betungande. De enskilda bedömningarna kan ibland vara svåra. Anvisningen betonar därför också att skolan vid behov kan vända sig till förvaltningen för juridiskt stöd.

Skadeståndets storlek ska baseras på det enskilda föremålets uppskattade värde vid skadetillfället. Detta innebär en mer konsekvent och juridiskt korrekt tillämpning än i de tidigare anvisningarna, då schablonbelopp tilläts för biblioteksmedier. Denna justering kan innebära ett behov av mer tidskrävande individuella värderingar, något skolorna behöver beakta i planeringen av skolbiblioteksverksamheten.

I anvisningen har det införts ett särskilt avsnitt om hur bestridanden ska hanteras. Det tydliggör att skolan inte ensidigt kan fastställa betalningsskyldighet om kravet bestrids, samt att frågan vid utebliven överenskommelse kan behöva prövas i domstol. Avsnittet tydliggör även ansvarsförhållanden och vart skolan kan vända sig för juridiskt stöd. Förvaltningen bedömer att detta bidrar till ökad transparens och rättssäkerhet i hanteringen av ärenden där skadeståndskravet bestrids.

Ekonomiska konsekvenser

Den föreslagna anvisningen innebär främst ett förtydligande av befintlig arbetsordning och bedöms inte medföra några större ekonomiska konsekvenser för förvaltningen. Hantering av skadeståndsanspråk kräver både tid, relevant kompetens och administrativa resurser. Den nya anvisningen medför ingen skillnad mot de tidigare i detta avseende.

Konsekvenser för barn och barns rättigheter och för jämställdhet

Ärendet bedöms vara positivt ur ett barnrättsperspektiv då förslaget bidrar till en mer likvärdig hantering mellan skolor och oavsett utlånat föremål. Detta medverkar till att uppfylla bland annat Barnkonventionens artikel 28 om barnets rätt till utbildning.

Den nya anvisningen anser förvaltningen stärker barns rättigheter genom att betona elevens rätt till undervisningsmaterial, tydliggöra möjligheten till jämkning om skadeståndet framstår som oskäligt betungande, samt säkerställa att ekonomiska krav inte drivs genom inkasso. Att bedömningen om ersättning generellt ska utgå från elevens ålder, utveckling och övriga omständigheter stärker barnrättsperspektivet ytterligare.

Ärendet bedöms inte leda till några negativa konsekvenser ur ett jämställdhetsperspektiv.

Förvaltningarnas förslag till beslut

Förvaltningen föreslår att utbildningsnämnden godkänner förslaget till anvisning. Nämnden föreslås också ge utbildningsförvaltningen i uppdrag att vid behov besluta om mindre ändringar och revideringar i anvisningen. Samtidigt föreslår förvaltningen att nämnden upphäver de tidigare två anvisningarna, ”anvisning vid krav på ekonomisk ersättning för förkommen eller skadad digital enhet” samt ”anvisning vid krav på ekonomisk ersättning för förkomna eller skadade medier”.

Per Törnvall
Utbildningsdirektör
Utbildningsförvaltningen

Anette Burman
Avdelningschef
Utbildningsförvaltningen

Bilaga

Anvisning för krav på skadestånd för utlånade föremål